

Beter Thuis in Taal

Verbeter de samenwerking met ouders
voor meer taalstimulering thuis

Magazine voor
professionals in
onderwijs en
kinderopvang

“School en thuis werken
samen aan een taalrijke
omgeving voor het kind.”

2024

Voor ieder
kind een stevig
taalhuis

Ontdek de
kracht van spel
voor meer taal

Inspiratie voor
ouder-kind-
activiteiten

Inhoud

5

Voorwoord

Thuis taal doet ertoe!

6

Martine van der Pluijm

Voor ieder kind een stevig taalhuis

10

Spel en taalontwikkeling

De kracht van spel

14

Inspiratie voor ouder-kindactiviteiten

Start je jaar goed met deze activiteiten

16

Nagenieten met een fotoimpressie

Inspiratiefestival Thuis in Taal

'Geef kinderen het woord'

17

Haal de poster eruit en hang hem op!

Poster 'Voor ieder kind een stevig taalhuis'

18

Haal de poster eruit en hang hem op!

Poster 'Samenwerken met ouders:

dat doe je zo'

21

Nagenieten met een fotoimpressie

Inspiratiefestival Thuis in Taal

'Geef kinderen het woord'

22

Thuis in Taal op basisschool De Dobbelsteen

**"Wij willen een echte Thuis
in Taalschool worden"**

25

Twee jaar Landelijke GKA

Agenda Taal & Ouders

**Leren van en met elkaar,
lokaal en in het land**

28

Thuis in Taal op nieuwkomersscholen

**"Ook hier zijn ouders een
belangrijke schakel!"**

32

Thuis in Taal in het land

34

Inspiratie voor ouder-kindactiviteiten

Vertellen of voorlezen

35

Websites en colofon

36

Voorgedragen op het Inspiratiefestival

Gedicht Kelly Verdonk

Nadat in 2023 het tweede magazine Beter Thuis in Taal verscheen is er veel gebeurd: nieuw onderzoek, nieuwe ervaringen, nieuwe successen en nieuwe geleerde lessen. Dit alles hebben we in dit magazine voor je gebundeld.

**We wensen
je veel
inspiratie toe!
Het team Thuis
in Taal**

Thuis in Taal

| www.aanpakthuisintaal.nl

6

**Voor ieder kind
een stevig Taalhuis**

Martine van der Pluijm
*Lector Samenwerken aan
een taalrijke omgeving
voor jonge kinderen,
Hogeschool Rotterdam*

10

**De kracht
van spel**

Annerieke Boland
*Lector Jonge kind,
Hogeschool IPABO*

Inspiratie-
festival

Thuis in Taal

**Inspiratiefestival
Thuis in Taal
'Geef kinderen
het woord'**

Nagenieten met een
fotoimpressie

16

21

28

**"Ook hier zijn
ouders een
belangrijke schakel"**

Aurora Smit-de Groot
*Leerkracht De Globe en
werkzaam bij het regionaal
Taalexpertisecentrum*

22

**"Wij willen een echte
Thuis in Taalschool worden"**

Augy Schellekens, Lottje van
Beveren en Anouck ten Cate
*Leerkrachten basisschool
De Dobbelsesteen*

Thuis taal doet ertoe!

Het belang van de thuistaal in de opvoeding en het onderwijs aan het jonge kind heeft lang niet de aandacht gekregen die het verdient. In dit magazine wordt gelukkig uitgelegd waarom de thuistaal zo belangrijk is. In dit kader wil ik graag een mooie herinnering delen. Eentje van meer dan 30 jaar geleden, maar die me altijd is bijgebleven.

Het was 1990 en ik overwoog een carrièreswitch. Opgeleid als vakdocent bewegings-onderwijs werkte ik, door gebrek aan banen in het onderwijs, als assistent-manager sport en recreatie op een bungalowpark. Om te onderzoeken of werken op een basisschool iets voor me was, oriënteerde ik me op een school in het dorp waar ik vandaan kwam: America in Limburg. Ik mocht meekijken in groep 1-2 bij juf Lijsten. Mark was een kleuter bij haar in de groep. Hij was stil en teruggetrokken en speelde graag op de bouwmat. Bij het buitenspelen was het fietsje zijn favoriet. Het was juf Lijsten en mij nog niet gelukt een gesprekje met hem te voeren. Hoewel hij goed luisterde en deed wat we vroegen, was er van wederzijdse interactie geen sprake.

Tijdens het buitenspelen deed ik weer een poging. Ik wist dat hij op de Wouterstraat woonde, de straat waar ik ook ben opgegroeid. Ik vertelde hem dat ik, toen ik klein was, vaak in het Beukenhofje speelde. Ik vroeg hem of hij daar ook wel eens gespeeld had. Terwijl ik wachtte op zijn antwoord begon hij direct, volop in het dialect te vertellen: "Daor heb ik hiel duk gespeuld. En er ziejn ok biesten (Daar heb ik vaak gespeeld. En er zijn ook dieren)". Bingo, ik had hem! Ik vertelde hem – ook in dialect – dat de schommel mijn favoriete speeltoestel was, maar Mark was het meest gesteld op de "biesten en de douven (dieren en de duiven)". In ons dialect hadden we ineens contact, echt contact! De gedeelde ervaring en thuistaal bleken de sleutel om tot echte interactie te komen.

Zijn achternaam weet ik niet meer. Ik weet ook niet of het Mark met een c of een k was. Wel kan ik nog steeds de exacte locatie aanwijzen waar het gesprekje tussen mij en 'Mark met zijn fietsje' op de speelplaats plaatsvond. Het moment heeft impact gehad. Mark werd gehoord, want ook juf Lijsten kon vervolgens aansluiten bij zijn ervaringen. En ik? Ik viel voor het basisonderwijs.

Het was natuurlijk toeval dat we een gemeenschappelijke ervaring deelden en ook dat ik hetzelfde dialect sprak. Maar daardoor raakte ik een snaar en ging het jongetje zich in zijn thuistaal uiten. Een mooie doorbraak. Uit het onderzoek van Martine van der Pluijm leren we hoe we beter aan kunnen sluiten bij de thuisomgeving van kinderen en hoe we de thuistaal beter kunnen benutten. In dit magazine leest u over het belang van aansluiten bij het kind en zijn thuistaal, in spel en in gesprekken, samen met de ouders. Ik wens u veel leesplezier en veel mooie gesprekken.

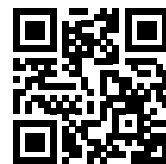
Anita Derks

Directeur Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind

Voor ieder kind een stevig taalhuis

Op 13 februari 2024 verzorgde lector Martine van der Pluijm haar openbare les *Voor ieder kind een stevig taalhuis*. Hiermee gaf zij het officiële startsein van het lectoraat *Samenwerken aan een taalrijke omgeving voor jonge kinderen* op Hogeschool Rotterdam. Dit artikel licht aan de hand van de metafoor 'het taalhuis' het belang nader toe van de verbinding tussen school en thuis. Ook delen we nieuwe inzichten uit het lopende onderzoek in de thuissituatie. Met deze nieuwe inzichten vullen we de aanpak Thuis in Taal aan.

Aansluiten op grote verschillen

Uit diverse studies weten we inmiddels dat de thuis-omgeving grote invloed heeft op de taalontwikkeling van kinderen en hun toekomst. Er zijn grote verschillen tussen de taal die kinderen van huis uit meekrijgen. Kinderen van ouders met weinig opleiding en hulpbronnen zijn in het nadeel vergeleken met leeftijdgenoten van ouders met meer hulpbronnen¹. Doordat niet alle ouders gewend zijn met hun kinderen te praten, of de mogelijkheid hebben er met hen op uit te trekken en doordat niet alle ouders veel met hun kinderen praten, zien professionals soms grote verschillen op de groep. Het onderwijs heeft een belangrijke rol in het bieden

van kansengelijkheid. Alle kinderen hebben immers recht op onderwijs dat gericht is op het ontwikkelen van talenten, zoals vastgelegd in het VN-Kinderrechtenverdrag. Toch lukt het nog niet goed om de kansen gelijk te trekken. En dat is begrijpelijk. Want het vraagt veel van leraren* om aan te sluiten bij de verschillende taalervaringen van kinderen.

Niet gemakkelijk

Met de aanpak Thuis in Taal helpen we professionals in scholen en kinderopvang beter samen te werken met ouders om de taalervaringen van kinderen uit te breiden. Met stimulerende interacties thuis, op de kinderopvang en op school, én door kinderen continuïteit te laten ervaren tussen de verschil-

*Leraren gebruiken we als verzamelterm voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten. In de plaats van school kan ook kinderopvang worden gelezen.

Alle verwijzingen naar bronnen staan genoemd op pagina 35.

"Met stimulerende interacties thuis, op de kinderopvang en op school, én door kinderen continuïteit te laten ervaren tussen de verschillende leefwerelden, bevorder je het welbevinden en de taalontwikkeling."

Dr. Martine van der Pluijm

Lector Samenwerken aan een taalrijke omgeving voor jonge kinderen, Hogeschool Rotterdam.

FASE

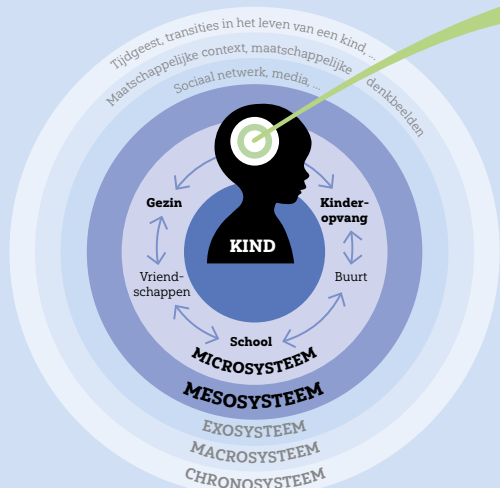
lende leefwerelden, bevorder je het welbevinden en de taalontwikkeling. De zeven stappen van de aanpak Thuis in Taal helpen professionals in de kinderopvang en op scholen om die samenwerking met ouders vorm te geven. In de praktijk blijkt het nog niet zo gemakkelijk om die verbinding tussen school en thuis te maken. Dat komt mede door de visie waarmee leraren zijn opgeleid en die in de kinderopvang en op scholen en in veel onderwijsbeleid is terug te vinden. Hierin wordt samenwerken met ouders meestal niet tot de primaire taak van het onderwijs of de kinderopvang gerekend.

Samen bouwen aan een taalhuis

Dat je dit ook anders kunt zien, maakt het werk van Pamela Snow² duidelijk. Zij ontwikkelde de metafoor van het taalhuis. Snow vergelijkt het taal leren van kinderen met het bouwen van een huis, een proces dat bestaat uit zorgen voor de goede grond, een fundament, stevige muren, een plafond en een dak.

Alle onderdelen zijn nodig voor een stevig huis. Ieder kind ontwikkelt vanaf de geboorte een eigen taalhuis. Waar het ene kind de kinderopvang of school met een stevig fundament betreedt, is dit bij een ander minder het geval. Op een fundament dat niet stevig is, bouwt het onderwijs minder gemakkelijk voort. Vanwege sociaaleconomische of culturele verschillen of vanwege een andere thuistaal kan het voor een school lastig zijn om te herkennen welke kennis en ervaring een kind wél heeft opgedaan.

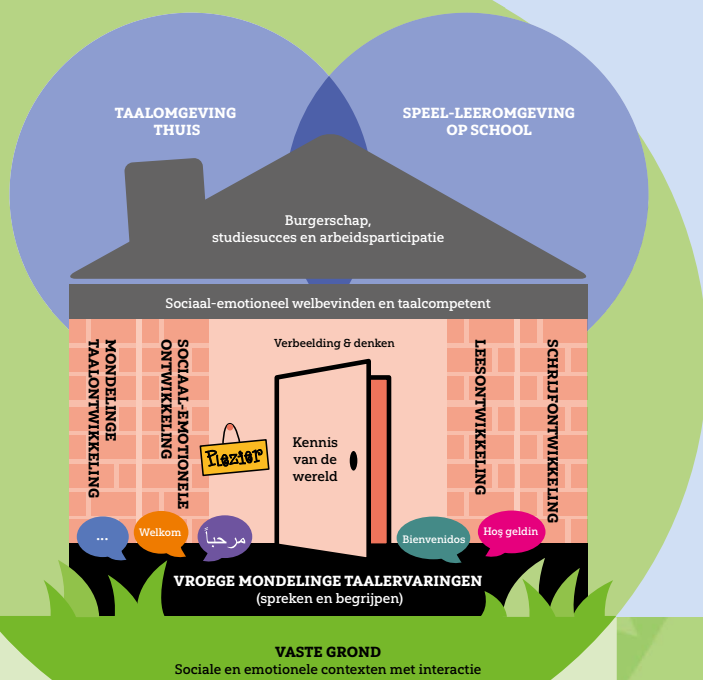
De vraag is hoe we die fundamenten en dat huis in aanbouw beter kunnen herkennen en kinderen kunnen helpen bij het bouwen. Hoe voorkomen we dat we op school aan een nieuw huis starten, zonder de fundamenten van de eerder opgedane kennis, thuistalen en ervaringen van kinderen thuis in te zetten? Het helpt om je te verdiepen in dat taalhuis en te zoeken naar de aansluiting bij die fundamenten en bouwstenen die kinderen wel meebrengen.

Voor ieder kind een stevig taalhuis

De linker cirkel illustreert hoe kinderen taal ontwikkelen binnen de contexten waarin zij opgroeien. Dat is in eerste instantie de thuisomgeving. Daar vormt zich hun taalhuis, dat rechts afgebeeld is. Kinderen ontwikkelen thuis het fundament, passend bij de wereld en de taal van thuis. Met het fundament en de eerste aanzet van de muren betreden kinderen de (voor)school of de kinderopvang. Professionals helpen het kind vervolgens hun taalhuis op te bouwen. Dat vereist inzicht in het fundament, in de vaste grond en de mondelinge taal-ervaringen. Rijke interacties thuis en op school en het leren kennen van de wereld zijn de benodigde bouwstenen die vragen om samenwerking met ouders. Samen bouwen zij verder aan de muren.

Links op de afbeelding staan de muren die de mondelinge taal en sociaal-emotionele ontwikkeling symboliseren. De muren rechts staan voor de ontwikkeling van de schriftelijke taal. Kinderen leren taal in samenhang, tijdens interacties die hun verbeeldingskracht en denkvermogen prikkelen. Het huis is af met een plafond dat staat voor het sociaal-emotioneel welbevinden en de

Middenin het magazine vind je het taalhuis op een poster. Haal hem eruit en hang hem op!

Voor ieder kind een stevig taalhuis³. Dit model is geïnspireerd op het bio-ecologisch model van Bronfenbrenner⁴ en het Taalhuis van Snow. Het taalhuis is in samenspraak met de auteur aangepast.

taalcompetenties die kinderen contact en de communicatie met de buitenwereld. Vanuit hun eigen taalhuis kunnen kinderen op bezoek in het huis van anderen (ieder taalhuis is anders!) en de wijde wereld uitnodigen in hun taalhuis. Een stevig taalhuis biedt ook altijd de mogelijkheid om veilig terug naar binnen te gaan en misschien even de deuren en ramen te sluiten. Een stevig taalhuis helpt een kind mee te doen als burger en te participeren naar vermogen.

School en thuis versterken elkaar

Een gelijkwaardige samenwerking tussen professional en ouder is van groot belang bij de bouw van een evenwichtig en stevig taalhuis. Het helpt als de professional de taalomgeving thuis kent om daarop aan te sluiten. Het helpt ook als de ouder goed weet wat en wanneer er iets van hem wordt verwacht. Door in de groep ouder-kindactiviteiten te organiseren waarin het ervaren

van taalstimulerende interacties centraal staat, ervaren ouders en kinderen op school spelenderwijs en met plezier hoe zij samen meer taal kunnen gebruiken. Verderop in dit magazine lees je hoe dat op basisschool de Dobbelsteen en op nieuwkomersschool de Globe vorm krijgt, en hoeveel plezier kinderen, ouders en leerkrachten beleven aan de wekelijkse ouder-kind-activiteiten op de groep.

Meer interactie thuis

Om te onderzoeken welke aanknopingspunten er thuis zijn voor taalrijke interacties en hoe die kunnen worden

Alle verwijzingen naar bronnen staan genoemd op pagina 35.

ondersteund, wordt sinds 2020 in Rotterdam nieuw onderzoek gedaan met inzet van gezinsbegeleiders bij kinderen thuis. In het vorige magazine schreven we al dat veel ouders zich door de thuisondersteuning bewuster worden van hun rol en van het belang van praten en spelen met hun kinderen. Ouders vertelden dat ze thuis meer gesprekken met hun kind voeren over alledaagse onderwerpen. Bijvoorbeeld over wat ze 's avonds gaan eten of welke kleding het kind de volgende dag wil dragen. Daarnaast zien we in de praktijk dat ouders met een andere thuistaal deze taal vaker gaan gebruiken tijdens gesprekken met hun kind en ook dat ouder en kind meer met elkaar praten tijdens het halen en brengen. Veel kinderen die thuis bezocht werden, zijn meer betrokken bij activiteiten op school en durven en praten meer dan daarvoor het geval was.

Actieve betrokkenheid van leraren

Actieve betrokkenheid van leraren bij de thuisaanpak blijkt een voorwaarde voor de ontwikkeling van meer interactie thuis. Door de verbinding met de leraar ervaren ouders de relevantie van het bespreken van de taalomgeving thuis. Hierdoor en door de samenwerking met school ontstaat de beoogde wisselwerking tussen school en thuis. Ook blijkt in dit laatste jaar van onderzoek opnieuw hoe waardevol het is als leraren kennis over de taalomgeving thuis opdoen. Hoewel de verdieping in de thuisomgeving in eerste instantie soms als een extra belasting voelt, blijken inzicht in bijvoorbeeld de rol van de thuistaal of kennis over geliefde activiteiten van kinderen thuis bruikbare aanknopingspunten te bieden voor het onderwijs. Juist bij kinderen die moeite hebben om mee te doen in de groep.

Wat leren we bij gezinnen thuis?

Tijdens het onderzoek thuis leerden we veel waarop school kon doorbouwen. Zoals bij Alwan, een jongetje van drie jaar in de peutergroep. De pedagogisch medewerkers maakten zich zorgen over hem. Alwin praatte niet en trok steeds 'gezichten'. Tijdens een huisbezoek ontdekten de gezinsbegeleiders dat Alwan thuis veel televisie keek. Hij keek vooral naar filmpjes met 'Mister Bean', die veel 'gekke gezichten' trekt en weinig praat. De ouders van Alwan vertelden dat ze hun thuistaal liever niet spraken met hun zoon, uit angst hem niet goed voor te bereiden op school. Ze spraken met hem alleen de enkele woorden Nederlands die ze hadden geleerd.

Ook bij Yara, een meisje van vier jaar op de kleutergroep, leerden we veel in de thuisomgeving. Yara sprak niet op de groep en de opties voor leraren om haar hierbij te helpen raakten op. Thuis bleek ze een spraakwerval, tot grote verbazing van de groepsleerkracht. In het Arabisch, haar thuistaal, sprak ze wel en veel. De gezinsbegeleider maakte vervolgens samen met de groepsleerkracht voor ieder huisbezoek een plannetje waarop na afloop gezamenlijk werd teruggeblikt.

Dit wierp zijn vruchten af. Na een tijdje kwam Yara namelijk op een ochtend binnen op school en fluisterde ze: "Goedemorgen juf....".

De thuisomgeving gaf ook bij Dogan, een jongen van zes jaar in de kleutergroep, aanknopingspunten. Dogan was niet spraakzaam in de groep. Maar toen hij thuis in zijn thuistaal mocht vertellen over zijn Playstation, veranderde dat.

Door meer inzicht in de kennis die kinderen thuis hebben opgedaan, hun taal en hun geliefde activiteiten daar, kunnen leraren kinderen beter begrijpen en hun verwachtingen beter op hen en hun stadium van ontwikkeling afstemmen.

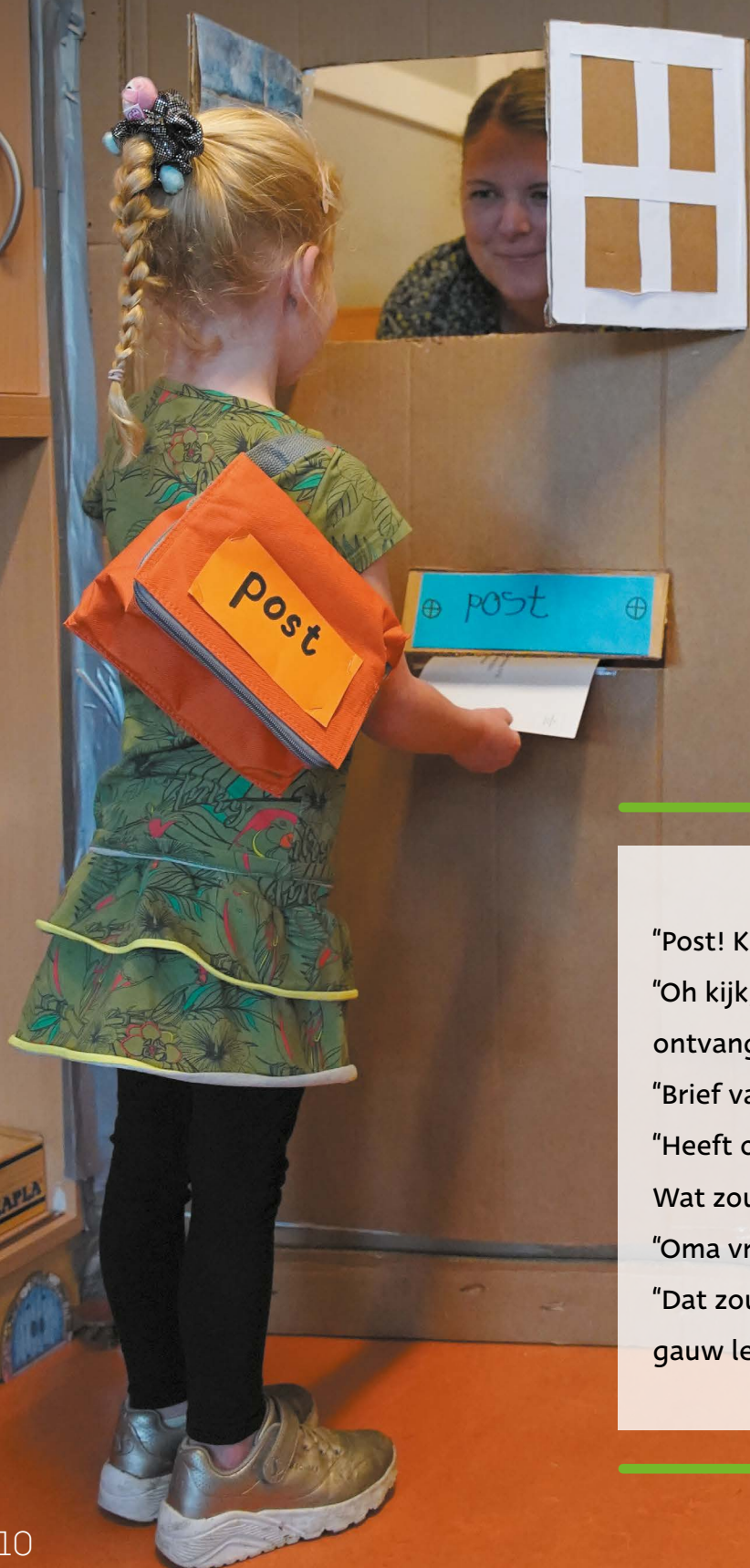
Een aanvulling op de bestaande aanpak

In het najaar van 2024 eindigt het 'thuisonderzoek'. De resultaten zullen worden gedeeld en de aanpak van Thuis in Taal zal worden aangevuld met lessen die de afgelopen vier jaar zijn geleerd. Het doel is de wereld op school nog beter te verbinden met thuis. Het omgaan met meertaligheid krijgt daarbij nadrukkelijk aandacht. De belangrijkste toevoeging worden de handvatten die leraren zullen helpen beter voort te bouwen op de kennisbronnen die jonge kinderen van huis uit meebrengen en die sterk bepalend zijn voor hun identiteit.^{5,6} Uiteraard zullen ook de nieuwe inzichten in het stimuleren van een taalrijke omgeving thuis, passend bij de kennis en behoeften van ouders, gedeeld worden. Met deze nieuwe kennis hopen we leraren nog weer beter toe te rusten, zodat zij samen met ouders kunnen werken aan een stevig taalhuis voor ieder kind.

Om te onderzoeken hoe deze aangevulde Thuis in Taalaanpak het best een duurzame plek in de praktijk van leraren kan krijgen, is inmiddels vervolgonderzoek opgestart in Rotterdam. ■

"Door meer inzicht in de kennis die kinderen thuis hebben opgedaan, hun taal en hun geliefde activiteiten daar, kunnen leraren kinderen beter begrijpen en hun verwachtingen beter op hen en hun stadium van ontwikkeling afstemmen."

De kracht van spel

"Post! Kijk maar in de brievenbus"

"Oh kijk, post. Ik heb een brief ontvangen. Van wie zou die zijn?"

"Brief van oma!"

"Heeft oma mij een brief gestuurd? Wat zou ze schrijven?"

"Oma vraagt of ik kom logeren."

"Dat zou leuk zijn. Ik ga de brief gauw lezen!"

Hoe kan spel bijdragen aan taalverwerving bij jonge kinderen? Dat is de vraag die centraal stond in het project Taaldenken in Spel, een gezamenlijk project van het Kohnstamm Instituut, de Marnix Academie en het lectoraat Jonge Kind van Hogeschool IPABO in Amsterdam.

Annerieke Boland, als lector Jonge Kind aan de IPABO verbonden aan dit project, vertelde eerder in een webinar van Thuis in Taal over de kracht van spel voor de taalverwerving. In dit artikel, gebaseerd op dit webinar, lees je waarom spel een belangrijke en mooie manier kan zijn om taal te verwerven en wordt de link gelegd naar hoe je dit binnen de aanpak Thuis in Taal ook samen met ouders kunt oppakken.

Taal begint thuis

Taalrijke interacties tussen ouder en kind dragen bij aan een goede taalontwikkeling. Het helpt als ouder en kind echte gesprekken voeren met elkaar, waarbij ouders oprechte interesse tonen in wat het kind te vertellen heeft en het kind ruimte krijgt om het woord te voeren. Doordat een ouder meer taal tot z'n beschikking heeft dan een kind, het kind uitdaagt en aanmoedigt om te praten, ontwikkelt een kind taal. Kinderen beschikken van nature over die aanleg. Door vragen te stellen, te luisteren en weer te reageren, stimuleert de ouder een kind echt tot **taaldenken**. De taalontwikkeling verloopt sneller en

Annerieke Boland

Lector *Jonge kind* aan Hogeschool IPABO in Amsterdam en Alkmaar. Annerieke studeerde Nederlands en Algemene taalwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en promoveerde in 2006 op een proefschrift over spontane taalverwerving van jonge kinderen tussen 1,5 en 7 jaar. Zij werkt sinds 2005 aan Hogeschool IPABO.

beter als kinderen veel zelf praten dan wanneer kinderen vooral moeten luisteren. In veel gezinnen gebeurt dit vanzelf; wordt het kind als gesprekspartner gezien. In gezinnen waar dit niet of nauwelijks gebeurt, helpt het om hier ervaring mee op te doen, bijvoorbeeld tijdens ouder-kindactiviteiten.

Taalrijke interactie

Het doel van de aanpak Thuis in Taal is om die taalrijke interacties tussen ouder en kind thuis te bevorderen. Bij stap 4, de interventie waarbij ouder-kindactiviteiten in de groep worden georganiseerd, wordt hiermee geoefend. Het doel van deze ouder-kindactiviteiten is interactie uitlokken met activiteiten die uitvoerbaar zijn door alle ouders en die plezier geven. Omdat spel

Taaldenkgesprekken

Taalleermechanisme

Uitgebreide productie op eigen initiatief = creatief, actief huidige kennis inzetten

Ruimte
scheppen

Opmerken wat je nog niet weet

Inhoudelijk
uitdagen

Opletten in taalaanbod

Ontdekken wat je nodig hebt = toevoegen aan kennis

Bron staat genoemd op pagina 35.

"Ga maar zitten, jij krijgt thee."

"Maak jij een kopje thee voor mij? Wat heerlijk! Ik lust er ook wel een koekje bij, mag dat?"

"Ja, dat mag wel. Wil jij een chocoladekoekje of een pannenkoek?"

"Een chocoladekoekje vind ik lekker bij de thee!"

"Wil jij geen pannenkoek?"

"Vanavond lust ik wel een pannenkoek. Bij de thee wil ik een kleiner koekje."

"Wil jij geen grote koek?"

"Nee, een klein chocoladekoekje is genoeg."

zowel ouder als kind plezier kan bieden en ook interactie uitlokt, is dat een waardevolle invulling van ouder-kindactiviteiten. Vooral doen-alsof-spel (rollen-spel) geeft het kind ruimte om aan het woord te zijn.

Doen-alsof-spel

Kinderen maken zich de wereld eigen door spel en ze spelen met 'doen-alsof' vaak de echte wereld na. Communicatie speelt hierin een belangrijke rol. De behoefte aan communicatie ontstaat in het spel zelf. De situaties in hun rollenspelletjes zijn heel divers en worden ontleend aan de wereld om hen heen: boodschappen doen, een knuffel verzorgen, vadersje en moedersje, de babypop verschonen, telefoneren of een auto besturen.

Om de taalproductie, het echte taaldenken en de kwaliteit van het spel te verhogen, kan een volwassene, zoals een leerkracht of pedagogisch medewerker en ook een ouder, deelnemen als 'speelmaatje'. Als de volwassene

meegaat in het spel van het kind en een meer volgende dan leidende rol neemt, waarborgt dit het initiatief van het kind en ervaart het kind plezier. Door als volwassene ook echt een rol aan te nemen in het spel, ontstaat er een betekenisvolle situatie die om betekenisvolle communicatie vraagt. Dit leidt tot interactie, waarbij

Voorbeeld van een probleem

In een filmpje in het webinar Thuis in Taal & de kracht van spel, doen de kinderen en pm'er Nienke net alsof ze een ijsje eten. Een van de meisjes zegt dat het ijsje smelt. Nienke gaat hierop door, speelt dat het ijsje smelt en klaagt bij de kinderen over haar vieze handen en kleren. De kinderen voelen zich uitgedaagd het probleem op te lossen en denken – hardop! – actief mee.

Voorbeelden voor rollenspellen

Ons dagelijks leven is één groot rollenspel en een onuitputtelijke bron voor 'doen-alsof'. Denk als mogelijke ouder-kindactiviteiten bijvoorbeeld aan de volgende situaties:

- Vraag kinderen een pop of knuffel mee te nemen. Vraag ouders en kinderen samen de baby te verzorgen: in bad doen, aankleden, haartjes kammen, luier verschonen. Zeker als het kind hier in zijn omgeving bekend mee is, is dit een herkenbare activiteit.
- Vraag kinderen om gezellig samen met papa of mama 'net alsof' samen thee te zetten, soep te koken, taart of koekjes te bakken. Je zult zien dat diverse voorwerpen goed bruikbaar zijn om mee te kokkerellen!
- 'Knuffel moet naar de dokter' is ook een herkenbaar spel. Ouder en kind kunnen om de beurt de rol van de dokter en de ouder van de knuffel spelen. Leg wat pleisters op tafel om het af te maken, spelplezier gegarandeerd!
- Doe alsof jullie naar de winkel gaan. De ouder komt iets kopen in de winkel van het kind. Of andersom. Misschien kunnen jullie dit later wel uitbreiden met een echt bezoek aan de supermarkt.
- Vraag kinderen en ouders een borstel, lippenstift en/of oogschaduw mee te nemen en laat ze kappertje of schoonheidsspecialiste spelen, waarbij het kind de ouder mooi mag maken en daarbij volop gesprekken mag voeren.

Meer weten?

Kijk op www.taalin-spel.nl

Of lees het boek
De kracht van spel

het kind taal nodig heeft. Door niet achter elkaar vragen te stellen, maar gebruik te maken van stiltes en non-verbale reacties, ontstaat er voor het kind ruimte om zelf het woord te nemen. Je kunt het spel verrijken door in te spelen op een probleem dat door de kinderen is ingebracht. Ook kun je zelf een probleem inbrengen, waarbij het kind de oplossing gaat bedenken: "Oh jee, ik wil wel pannenkoeken bakken, maar de melk is op!", of: "Er staat een lange file, hoe kom ik nu op tijd thuis?". Als je als volwassene het kind zelf de oplossing laat verwoorden, de oplossing accepteert en die meeneemt in het spel, versterk je de autonomie en het taaldenken bij het kind.

Rol van de ouder versterken

Voor veel ouders is meedoen aan een rollenspel niet vanzelfsprekend en zelfs erg onwennig. Toch kun je tijdens de ouder-kindactiviteiten ouders kennis laten maken met deze vorm van spel en hen uitnodigen om ook in een rol hieraan deel te nemen. Jij kunt als pm'er of leerkracht *modelen* en ondertussen uitleggen waarom het zo helpend is om op deze manier met het kind mee te spelen.

Het is belangrijk dat iedere ouder met zijn eigen kind het rollenspel ervaart. En het liefst doen alle ouder-kindparen dezelfde activiteit, zodat de uitleg en het *modelen* centraal kunnen plaatsvinden en ouders ook van elkaar kunnen leren. Het zichtbaar maken van de

interactie tussen jou en een kind helpt juist ouders die niet bekend zijn met het voeren van dit soort gesprekken met hun kind.

Misschien vraagt het je om over een drempel te stappen, maar als je doen-alsof-spel regelmatig aanbiedt aan kinderen in de groep en ook als ouder-kindactiviteit, kun je een belangrijke bijdrage leveren aan de taalontwikkeling van de kinderen bij jou in de groep! En er is een grote kans dat het spel thuis herhaald wordt. ■

Inspiratie voor ouder-kindactiviteiten

STAP 1

Verken de taalomgeving thuis van kinderen.

Praten over thuis

De samenwerking met ouders verloopt beter als we de taalomgeving thuis en de achtergrond van ouders kennen. Om hier beter zicht op te krijgen, kun je je schooljaar starten met het maken van een familieportret. Tijdens de ouder-kindactiviteit vraag je ouders en kinderen te bespreken wie er bij hun familie hoort. Vervolgens vraag je hen om hun familie te tekenen. Bespreek na afloop met ouder en kind wat je ziet. Is het portret in week 1 nog niet af? Ga dan de week erna nog even door. Heb je meertalige gezinnen in je groep? Vraag dan of ze kunnen vertellen welke talen er in de familie gesproken worden en zet deze talen erbij. Let op: het gaat bij deze activiteit dus niet om het resultaat (de tekening zelf). Het is jouw kans om te luisteren

en door te vragen, om zo een beeld te krijgen van de taalomgeving van de kinderen in jouw groep.

Varianten op deze activiteit zijn: vraag kinderen een zelfportret te maken en zet erbij welke talen het kind spreekt, of vraag ze het eigen huis te tekenen, inclusief wie er allemaal wonen. Ook kun je ouders en kinderen vragen, aan de hand van een paar foto's op de telefoon van de ouder, samen te praten over wie er bij de familie horen. Luister bij een aantal gesprekjes gezellig mee. Heb jij een foto van jouw familie die je kunt toelichten? Start de activiteit daarmee en doe voor wat je kunt vertellen. Zo leren kinderen en ouders jou tegelijkertijd ook beter kennen. Om die wisselwerking draait het.

Inspiratie- festival

Thuis in Taal

Geef kinderen
het woord

27 maart

Nagenieten met
een fotoimpressie

Haal deze
poster eruit
en hang
hem op!

TAALOMGEVING
THUIS

SPEEL-LEEROMGEVING
OP SCHOOL

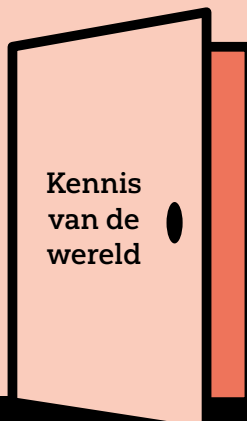
Burgerschap,
studiesucces en arbeidsparticipatie

Sociaal-emotioneel welbevinden en taalcompetent

MONDELINGE
TAALONTWIKKELING

SOCIAAL-EMOTIONELE
ONTWIKKELING

Verbeelding & denken

Kennis
van de
wereld

LEESONTWIKKELING

SCHRIFONTWIKKELING

...

Welkom

مرحباً

Bienvenidos

Hoş geldin

VROEGE MONDELINGE TAALERVARINGEN
(spreken en begrijpen)

VASTE GROND

Sociale en emotionele contexten met interactie

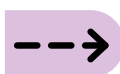
LERAAR

KIND

OUDER

Eenmalig: bij de start van het schooljaar

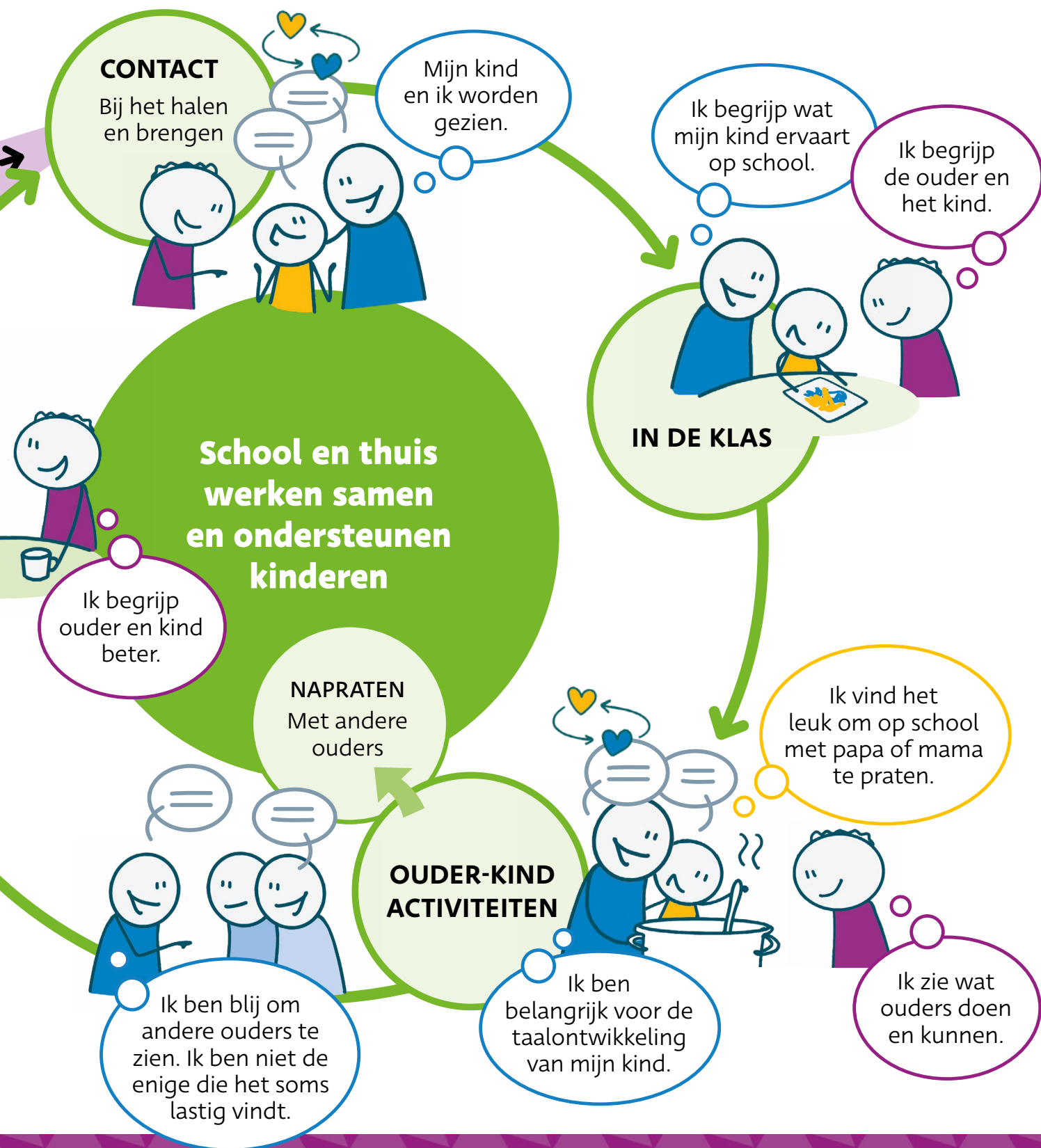

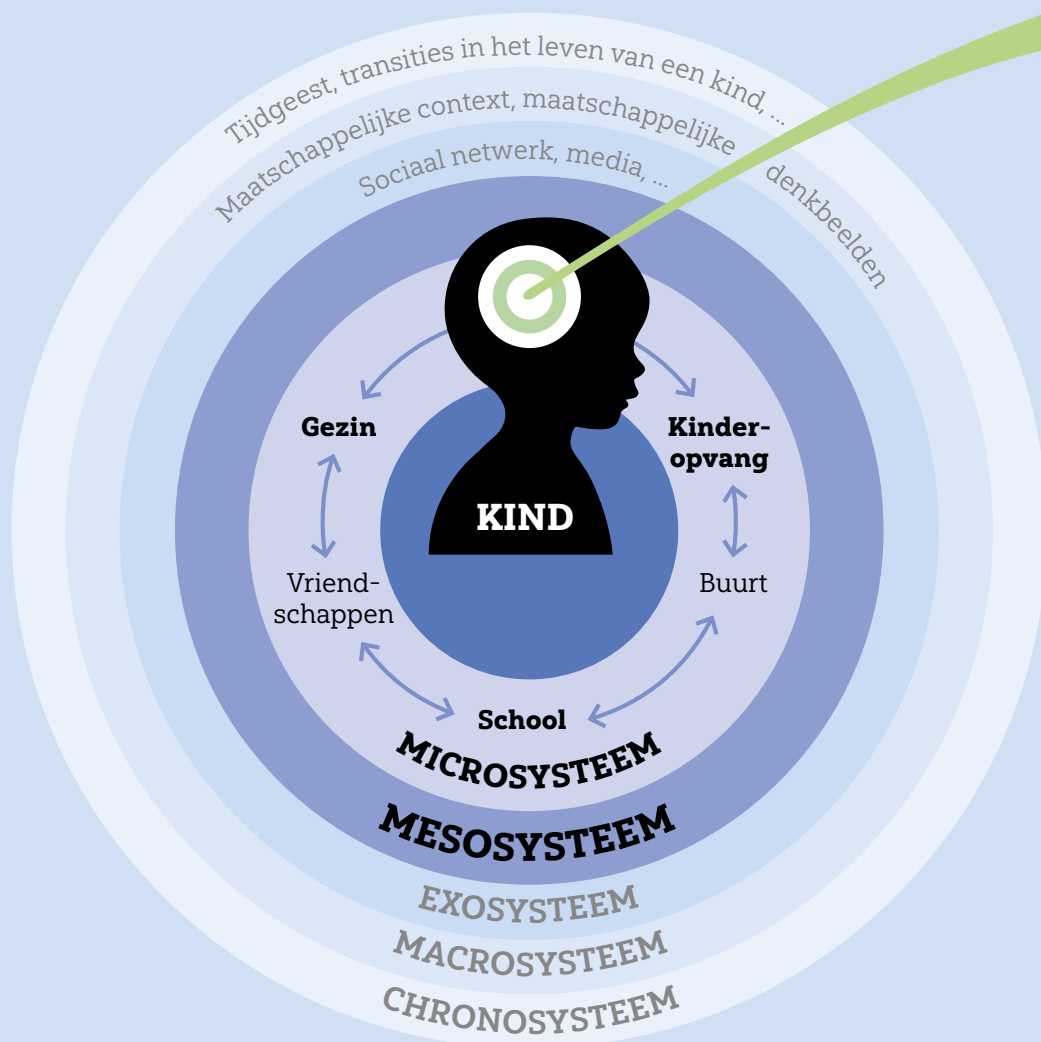
Cyclisch: het hele jaar door

Samenwerken met ouders: dat plan je zo

Thuis in Taal

Voor ieder kind een stevig taalhuis

*Inspiratie-
festival*

Thuis in Taal op basisschool De Dobbelsteen

“Wij willen een echte Thuis in Taalschool worden”

Het geroezemoes in groep 1-2 van Lottie van Beveren op basisschool De Dobbelsteen in Hoogerheide (gemeente Woensdrecht) is tot ver in de gang hoorbaar. Om 12 uur zijn de ouders van deze kleuters uitgenodigd voor een ouder-kindactiviteit en ze lijken allemaal te komen. Het lokaal stroomt vol met vaders, moeders, een oma en ook wat jongere broertjes en zusjes.

Met schijnbaar gemak dirigeert Lottie de groep naar een hoek van het lokaal voor een korte plenaire instructie: “Lieve ouders en kinderen, we gaan vandaag zaadjes zaaien!” Ze nodigt de volwassenen uit om vooral veel met hun kind te praten tijdens deze activiteit. Normaal vinden de wekelijkse ouder-kindactiviteiten op

de Dobbelsteen in de drie groepen 1-2 plaats op vrijdagochtend tijdens de inloop. Vandaag is een uitzondering gemaakt. De fotograaf van dit magazine komt foto’s maken en daarom heeft Lottie een extra ouder-kindactiviteit ingepland op woensdag. Dat de activiteit deze week ook op een andere dag plaatsvindt lijkt de ouders niet te deren. Ze zijn er vrijwel allemaal. “Zoals eigenlijk altijd”, aldus Lottie.

“Hoewel we het belang van samenwerken met ouders eerder zeker ook al zagen, geeft de aanpak Thuis in Taal en de begeleiding daarbij ons veel handvatten.”

Beter met ouders leren samenwerken

In september 2021 startten de drie leerkrachten Anouck, Augy en Lottie in hun groepen 1-2 met het werken volgens de stappen van Thuis in Taal. Hoewel de drie al heel wat jaren onderwijservaring hadden, wilden zij graag nog beter met ouders leren samenwerken in het belang van de taalontwikkeling van het jonge kind. Augy: “Ik wist als VVE-coördinator dat we meer werk moesten maken van ouderbetrokkenheid, een onderwerp uit het inspectiekader. We waren hierin nog zoekende. Toen gemeente Woensdrecht ons aanbood

om met Thuis in Taal aan de slag te gaan, voelde dat echt als een cadeau. We hebben toen met onze directie besproken dat we daar graag mee aan het werk wilden en die ging gelukkig akkoord. Want hoewel we het belang van samenwerken met ouders eerder zeker ook al zagen, geeft de aanpak Thuis in Taal en de begeleiding daarbij ons veel handvatten. Eerst was ik toch wat meer aan het zenden richting ouders, met het bekende wijzende vingertje. Nu werk ik veel meer samen met de ouders, als gelijkwaardige partners."

Ouders voelen zich welkom

Anouck: "Een eyeopener was voor ons ook om anderstalige ouders aan te moedigen in hun moedertaal met hun kind te praten, ook in de groep. We hebben leren inzien hoe waardevol dat is. Ouders voelen zich welkom en komen graag in de groep en praten met hun kind zonder dat ze onzeker hoeven te zijn of hun Nederlands wel goed genoeg is."

Lottie: "Thuis in Taal heeft voor mij veel betekend in de hulp die ik kan bieden aan kinderen met Nederlands als tweede taal. Een ouder-kindactiviteit geeft het kind de mogelijkheid een activiteit op school in zijn eigen taal uit te voeren. Bij het aanbieden zorg ik voor een vertaling van de instructie. Ik help de ouder door iets voor te doen, de ouder helpt mij door te vertalen in de thuistaal, waardoor het kind mij beter begrijpt. Een win-winsituatie. Voor de taalontwikkeling van het kind, maar vooral ook voor gelijkwaardig partnerschap met de ouder."

Tijdwinst en inspiratie

Augy: "In het eerste jaar hikte ik nog wat tegen de uitvoering van de ouder-kindactiviteiten aan. Vooral de organisatie. Hoe zouden al die ouders bij de kinderen in mijn al krappe klaslokaal passen? Waar moesten ze zitten? En ook: wat kon ik ouders en kinderen bieden aan activiteiten? Maar toen we merkten hoe positief ouders

Augy Schellekens

Werkt 32 jaar in het onderwijs.

Lottie van Beveren

Werkt 25 jaar in het onderwijs.

Anouck ten Cate

Werkt 29 jaar in het onderwijs.

en kinderen reageerden op de ouder-kindactiviteiten, werd ikzelf ook steeds enthousiaster. Van collega's op De Klim op (red.: een basisschool in hetzelfde gebouw, waar ook met Thuis in Taal gewerkt wordt) kregen we tijdens een leerkring de tip om de voorbereidingen van de ouder-kindactiviteiten te rouleren. Zo hoeven we maar eens in de drie weken iets nieuws te verzinnen. Vaak bedenken mijn collega's zulke verrassende activiteiten dat het me niet alleen tijd scheelt, maar vaak ook nieuwe inspiratie biedt."

Meekijken in de groep

Anouck werkt inmiddels in groep 3. Afgelopen jaar is zij ook daar aan de slag gegaan met de stappen van ►

"We willen een echte Thuis in Taalschool worden waarop we van groep 1 tot en met 8 op een gelijkwaardige manier samenwerken met ouders."

Thuis in Taal. "In de groepen 3 en 4 gaan wij, in tegenstelling tot de groepen 1-2, niet op huisbezoek. Ook zien we ouders in deze groepen iets minder vaak dan bij de kleuters, maar wij organiseren nu in deze groepen wel eens per maand een ouder-kindactiviteit. Ook nodigen we ouders uit om tijdens kijklessen een ochtend mee te kijken in de groep. En natuurlijk sta ik gewoon dagelijks bij het hek om het informele contact met ouders te onderhouden. Misschien is dat nog wel het belangrijkste!"

Aanpak goed borgen

"We willen een echte Thuis in Taalschool worden", zegt Augy. "Een school waarop we van groep 1 tot en met 8 op een gelijkwaardige manier samenwerken met ouders. We willen een school zijn waar kinderen en hun ouders zich welkom voelen. Om dit voor elkaar te krijgen, is het niet alleen belangrijk dat wij ons bewust zijn van de zeven stappen, maar ook om de aanpak goed te borgen. We moeten nieuwe collega's goed meenemen, ouders steeds weer laten ervaren dat zij zo belangrijk zijn en als team goed helder hebben hoe wij met ouders willen samenwerken. Het moet voor ouders al tijdens de eerste kennismakingsronde met Rob (red.: directeur Rob Jiskoot) duidelijk zijn hoe welkom zij zijn en hoe belangrijk wij hun rol vinden en dat we hen echt nodig hebben. En als je hier dan op vrijdagochtend door de gang loopt en al die enthousiaste ouders en kinderen ziet, dan weet je dat we op de goede weg zijn!" ■

Directeur Rob Jiskoot en IB-er Liesbeth De Dooij in gesprek met ouders bij de ingang van de school.

Leren van en met elkaar, lokaal en in het land

In de zomer van 2022 startte de Gelijke Kansen Alliantie, samen met scholen, kinderopvangorganisaties en het team van Thuis in Taal (Hogeschool Rotterdam & Actief Ouderschap), de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders. Om kennis op te bouwen en te delen over het samenwerken met ouders aan taal volgens de aanpak Thuis in Taal, en om mensen en organisaties rondom dit thema met elkaar te verbinden. Het doel van de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders is om enerzijds de samenwerking met ouders ten behoeve van de taalontwikkeling van een kind lokaal te versterken, en anderzijds ook op landelijk niveau een visieomslag en duurzame praktijkverandering te stimuleren.

1 Arnhem	8 Heemskerk	
2 Barneveld	9 Helmond	
3 Bodegraven-Reeuwijk	10 Leiden	15 Vlaardingen
4 Cuijk	11 Nieuwegein	16 Waalwijk
5 Duiven	12 Rotterdam	17 West-Betuwe
6 Eemsdelta	13 Tiel	18 Westervoort
7 Harderwijk	14 Venlo	19 Woensdrecht

Lees in het vorige magazine meer over de landelijke GKA Agenda's.

Eind 2024 loopt de agenda af. We maken de stand op.

Van Rotterdam naar de rest van het land

Thuis in Taal zag het licht in Rotterdam, tijdens het promotieonderzoek van Martine van der Pluijm. Nadat eerder verschillende (voor)scholen in de havenstad het belang zagen van het verbeteren van de samenwerking tussen school en thuis in het belang van de taalontwikkeling van jonge kinderen, wordt de aanpak inmiddels – enkele jaren later – op heel veel plekken in Nederland gehanteerd. Binnen de landelijke GKA-agenda vond deze landelijke uitbreiding plaats. Werkten bij de start van de agenda in 2022 (voor)scholen en kinderopvanglocaties in zeven gemeenten met de zeven stappen van Thuis in Taal, inmiddels worden in ruim 19 gemeenten trajecten begeleid bij ruim tachtig scholen en kinderopvangorganisaties, en geven veel andere gemeenten en scholen aan ook aan de slag te willen.

Bewustwording, kennisdeling en visieverandering

De aanpak Thuis in Taal is gericht op de ontwikkeling van de professional, die de zeven stappen leert toepassen en stap voor stap het partnerschap met ouders vormgeeft en zoekt naar wat past bij de ouders, de kinderen en bij de praktijk. Een belangrijke voorwaarde hierbij is te erkennen dat ouders een belangrijke rol spelen in de (taal)ontwikkeling van hun kind, ook

David Kranenburg

Directeur Actief Ouderschap

“Steeds meer gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties zien in dat de samenwerking met ouders, het elkaar kennen en vertrouwen en vooral die verbinding tussen school en thuis van groot belang zijn voor de ontwikkeling van het kind. Ze zijn op zoek naar manieren om echt samen te werken met ouders in het belang van de taalontwikkeling. We zien een omslag in denken en binnen de landelijke GKA-agenda hebben we de afgelopen twee jaar op veel nieuwe plekken kennis en informatie kunnen delen en zijn we nieuwe trajecten op scholen en in de kinderopvang gestart.”

ouders met minder voorkennis. Het vraagt van pedagogisch medewerkers en leerkrachten de wil om aandacht voor het partnerschap met ouders te integreren in hun eigen praktijk en dit niet uit te besteden. Om beter aan te sluiten bij ouders met de minste hulpbronnen, is het nodig hier competenties voor te ontwikkelen. Begeleidingstrajecten bij Thuis in Taal zijn erop gericht kennis en ervaring te verbinden en pedagogisch medewerkers en leerkrachten te inspireren. Een uitdaging hierbij is hoe je de visieverandering op het samenwerken met ouders als professional en als team op gang krijgt en borgt. Pas als er een gezamenlijk beeld is over het belang van de verbinding tussen school en thuis, wordt deze verandering duurzaam.

Eenzijds wordt deze verandering lokaal ingezet, door te werken met leerteams op locatie, co-coaching en bovenschoolse leerkringen. Anderzijds worden binnen de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders extra activiteiten georganiseerd om kennis ook landelijk te delen. ■

Op de pagina hiernaast zie je een overzicht van deze activiteiten

Lisette Kamphuis

Beleidsmedewerker Kwaliteit LPS
Onderwijs en Kinderopvang

“Tijdens de innovatiekring op het Inspiratiefestival spraken we over borging. Mooie inzichten die ik daar opdeed waren bijvoorbeeld dat de ‘waarom-vraag’ zo belangrijk is: waarom willen we deze verandering? En ook dat je mensen daarbij in het hart moet proberen te raken om ze mee te krijgen. En dat je veranderingen moet starten met de mensen die willen, omdat je daar energie van krijgt, was ook een interessant inzicht. Het is fijn om dit soort inzichten met collega’s in het land op te doen en te delen. We worstelen immers overal met dezelfde soort vraagstukken.”

Nadiya Madaya

Beleidsadviseur gemeente Rotterdam

“Het netwerk van de innovatiekring is een fijn platform om ervaringen uit te wisselen. Je leert van elkaar en kan zelf ook iets brengen naar andere gemeenten.”

Wat gebeurde er de afgelopen twee jaar zoal?

Er zijn **zes webinars** georganiseerd, waarin deskundigen hun kennis deelden en professionals uit de praktijk de link met het dagelijkse werk legden.

6

Er zijn **twee inspiratie-festivals** georganiseerd, waarbij professionals uit het gehele land bijeenkwamen en waar kennisdeling en inspiratie opdoen centraal stond.

Er zijn **twee magazines** uitgebracht met artikelen waarin kennis en informatie, lokale ervaringen en nieuwe instrumenten gedeeld werden, zoals het dilemmaspel Omgaan met meertaligheid.

Er zijn **twee innovatiekringen** voor beleidsadviseurs en schoolleiders opgestart, met als doel op landelijk niveau kennis op te bouwen en te delen. Bijvoorbeeld over het voorkomen van een versnipperde aanpak en het borgen van veranderingen en visie op het samenwerken met ouders aan taal.

Er zijn **nieuwe materialen ontwikkeld** om professionals zo goed mogelijk te begeleiden. Nieuwe handleidingen voor trainers zullen in het najaar van 2024 beschikbaar zijn, en er is een aanzet gemaakt tot een train-de-trainerprogramma om ook na 2024 kennis en ervaringen te kunnen blijven delen.

Carine Thesingh
Directeur-bestuurder Stichting
Samenwerking Nieuwegein

De gesprekken in de innovatiekring brengen veel herkenning, goede ideeën en maken blinde vlekken in de samenwerking met ouders zichtbaar!

Webinar Thuis in Taal & Meertaligheid

Webinar Thuis in Taal & Diversiteit

Webinar Thuis in Taal & Kansengelijkheid

Webinar Thuis in Taal & De kracht van spel

Webinar Thuis in Taal & Laaggeletterdheid

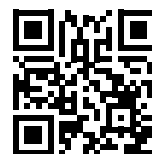

Webinar Thuis in Taal & Werken in een PLG

Wil je meer weten over de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders, scan dan de QR code.

Gelijke
Kansen
Alliantie

Thuis in Taal op nieuwkomersscholen

“Ook hier zijn ouders een belangrijke schakel!”

Ook ouders die nog maar net in Nederland zijn, worden graag betrokken bij de schoolloopbaan van hun kinderen, maar ervaren de Nederlandse taal vaak als een barrière. Uit diverse onderzoeken blijkt dat zij zich daardoor soms buitengesloten voelen. Bijvoorbeeld omdat ze geen duidelijke uitnodiging van de school krijgen om deel te nemen aan activiteiten op de school van hun kind. Daarnaast geven ouders in diverse onderzoeken aan dat ze soms verschillen ervaren in opvattingen, rollen en taken tussen school en thuis in hun nieuwe land, maar dat ze die meestal niet bespreken. Ook leerkrachten op nieuwkomersscholen ervaren drempels om beter aan te sluiten bij de ouders van hun leerlingen. Hoe kan Thuis in Taal ook op deze scholen bijdragen aan meer verbinding tussen school en thuis?

Aurora Smit-de Groot heeft als leerkracht en als medewerker van een regionaal Taalexpertisecentrum ervaring opgedaan met het werken met nieuwkomers – kinderen én ouders – en maakt gebruik van de stappen van de aanpak Thuis in Taal. “Juist bij deze leerlingen zijn ouders een belangrijke schakel in de taalontwikkeling van kinderen,” vertelt zij. In dit artikel licht Aurora toe hoe zij de samenwerking met ouders met behulp van de stappen van Thuis in Taal vormgeeft en hoe dit ook in het nieuwkomersonderwijs werkt.

Kun je eerst vertellen wat voor jou de waarde is van Thuis in Taal voor het nieuwkomersonderwijs?

“Juist in het nieuwkomersonderwijs zijn ouders je belangrijkste partners en kunnen ze echt het verschil maken. De stappen van Thuis in Taal zijn hierbij behulpzaam. Ze helpen je om systematisch te werken aan de relatie met ouders. Ook al zijn kinderen en hun ouders vaak maar maximaal een jaar aan een nieuwkomersschool verbonden, die samenwerkingsrelatie tussen school en thuis is, zoals ik dat in mijn praktijk heb ervaren, voorwaardelijk voor het welbevinden van de kinderen en hun schoolsucces. Mijn advies luidt dan ook om ouders vanaf het eerste moment te betrekken en uit te nodigen in de groep. Zorg ervoor dat ze zich welkom voelen. Het begint met het begroeten bij de deur en gaat door tot het uitzwaaien bij het hek. Wij noemen dat bij ons op school ook wel de ‘hek-gesprekjes’. Korte gesprekjes die van groot belang zijn voor het opbouwen van een band met ouders.”

Kun je vertellen hoe jullie in de praktijk gebruik maken van de stappen van Thuis in Taal?

STAP 1 “Laat ik starten bij stap 1. Dat is de stap waarin je je verdiept in de taalomgeving thuis. Wij vragen tijdens de kennismaking bijvoorbeeld altijd welke thuistalen ouders met hun kind

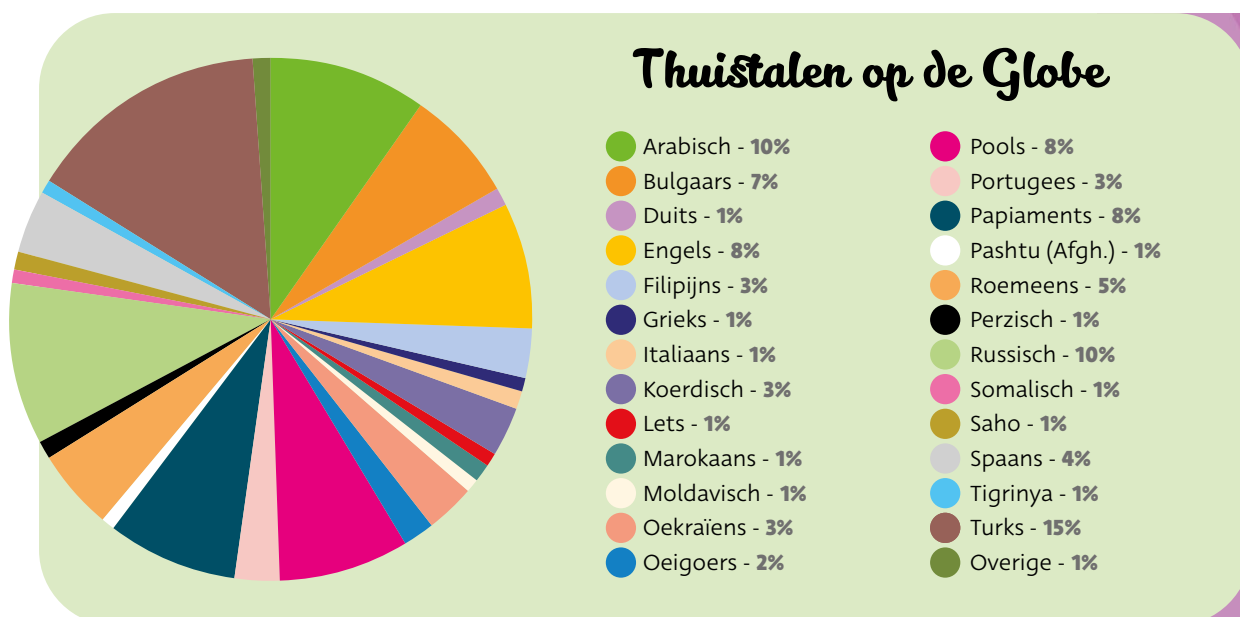
Aurora Smit-de Groot

Werkt al ruim twaalf jaar op nieuwkomersschool De Globe in Vlaardingen. Ook is zij werkzaam voor Team Taal & Cultuur, een regionaal Taalexpertisecentrum waar De Globe deel van uitmaakt.

spreken. Mijn advies is om dit echt te vragen en niet zelf te gaan gissen, want als een ouder bijvoorbeeld uit Marokko komt, is het niet vanzelfsprekend dat hij of zij Arabisch spreekt. Het is bijvoorbeeld goed mogelijk dat ze één van de Berbertalen spreken. In Marokko spreekt namelijk ongeveer 60% van de bevolking Arabisch en 40% een Berbertaal. Dat geldt voor veel landen. In veel landen hangt het er maar net vanaf uit welke regio iemand komt, welke taal er door een ouder gebruikt wordt. Wij vinden het belangrijk dit goed in kaart te brengen. Het helpt ook als je een keer bij een formeler gesprek een tolk uit moet nodigen. Dan is het wel relevant dat je de juiste benadert.”

“Op De Globe hebben mijn collega’s die thuistalen heel mooi in kaart gebracht. Deze meertalige diversiteit kunnen we daardoor ook actief inzetten. Maar we weten ook dat alleen het in kaart brengen niet voldoende is. Belangrijker is om te weten of er thuis gepraat wordt; of er talige interactie plaatsvindt. Dit hoeft je niet alleen in een gesprek te bevragen, maar kun je ook observeren tijdens het halen en brengen.” ►

Dus je advies is om de thuistalen te inventariseren bij stap 1 en wat doen jullie bij stap 2?

STAP 2

"Mijn advies is om – en dat past bij stap 2 – altijd goed te inventariseren wat de verwachtingen zijn bij ouders en wat hun beschikbaarheid is, zodat je je verwachttingsmanagement erop af kunt stemmen en ook rekening kunt houden met het plannen van oudercontact. Ouders van nieuwkomerskinderen hebben vaak een drukke agenda. Ze moeten misschien naar een taal- of inburgeringscursus of, wat vaak het geval is bij mensen die hier gekomen zijn voor werk, zijn overdag helemaal niet beschikbaar. In dat geval kun je overwegen om 's avonds na het eten met ouders af te spreken, telefonisch of online. Dit is ook een optie als de kinderen bijvoorbeeld met een bus naar school gebracht worden en je ouders vrijwel nooit zelf op school ziet. Het helpt hier een beetje creatief mee om te gaan."

Heb je nog een goede tip voor bij stap 2?

"Ja! De meertalige ouder-app Kwieb is bij ons op De Globe heel helpend. Met die app kun je appen met ouders in 42 verschillende talen. Dit draagt echt bij aan het verlagen van drempels en bevordert het contact. Ouders kunnen gewoon in hun eigen taal typen en jij reageert op jouw beurt in het Nederlands en je begrijpt elkaar toch! Maar mocht je geen meertalige ouder-app hebben, dan zou je ook de essentie van je bericht in 1 zin kunnen arceren. Met Google Translate kun je die ene zin vervolgens eenvoudig vertalen. Dit helpt om de informatie die zo belangrijk is over te dragen aan ouders."

Hoe leg je aan ouders uit hoe ons onderwijs werkt?

"Vaak zijn ouders uit andere landen niet bekend met het typische kleuteronderwijs dat wij in Nederland kennen. Wij laten ze er kennis mee maken door ze uit

"We leggen ouders uit dat talige interactie niet hetzelfde is als samen werken aan een werkblad. Veel ouders – ook nieuwkomers – hebben het idee dat zo'n werkblad 'echt leren' is en dat spel maar wat gerommel in de marge is."

te nodigen in de groep en ze bijvoorbeeld met het kind te laten spelen. We laten ze ervaren hoe er gewerkt wordt en leggen dan uit dat het spelen echt een functie heeft en wat kinderen ervan kunnen leren. We leggen ouders uit dat talige interactie niet hetzelfde is als samen werken aan een werkblad. Veel ouders – ook nieuwkomers – hebben het idee dat zo'n werkblad 'echt leren' is en dat spel maar wat gerommel in de marge is. Vaak krijgen we vragen als 'Waarom krijgen ze nog geen huiswerk?', of 'Waarom hoeven ze nog geen boeken te lezen?'. Dan laten we ze ervaren wat een kind leert met spel."

Heb je ook een voorbeeld van hoe je werkt aan een wederkerige relatie, stap 3 bij Thuis in Taal?

STAP 3

"Nou... ik heb wel een mooi voorbeeld van een collega. Zij had laatst een poll uitgezet in de ouder-app met de vraag waar ouders graag meer over zouden willen horen tijdens een informatieavond, wat hun interesse had. Daarin

gaven ouders aan dat ze graag wilden weten wat zij thuis kunnen doen met hun kind. Daarover is daarna bij de informatieavond met elkaar gesproken. Een mooi voorbeeld dat laat zien dat ouders zelf ook goed aan kunnen geven waar zij behoefte aan hebben en waar wij vervolgens op aan kunnen sluiten. Dit kun je natuurlijk op veel niveaus toepassen. Hebben ouders nog suggesties voor de inrichting van je lokaal? Welke materialen zou je in de huishoek toe kunnen voegen die passen bij hun wereld en ervaringen? Of kunnen ouders adviseren over thema's uit hun ervaringen waar je in de groep op aan kunt sluiten?"

Organiseren jullie ook wekelijks ouder-kindactiviteiten met ouders?

STAP 4 "Ja, stap 4 van Thuis in Taal is ook uitvoerbaar in onze groepen. We laten ouder-kindactiviteiten vaak aansluiten op de thema's die in de les aan bod komen, waarbij we ook willen aansluiten op de taalomgeving thuis. Bij een thema als 'feest', nodigen we kinderen en ouders bijvoorbeeld uit om foto's, kleding en voorwerpen mee te nemen die horen bij een feest dat zij vieren. We moedigen ouders ook aan om in de groep met hun kind in de thuistaal te spreken, zeker als ze weinig Nederlandse taal beheersen. Wij op onze beurt *modelen* in het Nederlands. Zo versterken de talen elkaar."

"De ouder-kindactiviteiten zijn daarnaast ook heel helpend voor de ouders, omdat ze zo ook andere ouders leren kennen. Er ontstaan vriendschappen, mensen gaan elkaar helpen, kinderen gaan ook na schooltijd met elkaar spelen. Heel fijn om te zien"

Met stap 5 tot en met 7 van Thuis in Taal versterk je de rolontwikkeling van ouders en breid je de taal van kinderen uit. Ervaren jullie dat ook zo?

STAP 5 "Het uitbreiden van taal en het versterken van de ouder-kindrelatie blijft het hele schooljaar prioriteit. Door de continue instroom en uitstroom van leerlingen zijn deze stappen wel meer een uitdaging. Voorheen werd hier bijvoorbeeld een oudercursus voor ingezet. Nu werkt dit voor de inburgering en de informatievoorziening prima, maar we hebben geleerd dat alleen een oudercursus voor onze doelgroep en de verbinding met de groep niet voldoende is. Juist de contactmomenten in de klas en de ouder-kindactiviteiten zorgen voor die samenwerking die zo bevorderend is voor kinderen. Het is onze ervaring dat het zelf ervaren en het bouwen aan de informele relatie van meer waarde is. En dat is de kern van de aanpak Thuis in Taal." ■

"En dat is de kern van de aanpak Thuis in Taal!"

Wat zou u graag willen horen op de informatieavond op donderdagavond 29 september?

Tips van Aurora

- 1 Ouders willen graag weten wat er speelt, ook ouders die net in Nederland zijn en de Nederlandse taal (nog) niet spreken. Betrek ze dus bij je onderwijs en werk samen.
- 2 Breng de thuistalen van jouw groep in kaart.
- 3 Voorkom dat het kennismakingsgesprek verzandt in het afvuren van vragen uit een vragenlijst door meer gebruik te maken van observatie. Kijk of er talige interactie is tussen ouder en kind bij het halen en brengen en of het kind door de ouder als een gesprekspartner gezien wordt.
- 4 Zet een ouder-kindactiviteit in om meer te weten te komen over de taalomgeving thuis: "Teken samen met papa of mama wie er allemaal in jullie huis wonen en welke taal ze spreken."
- 5 Vertel dat de thuistaal altijd en overal gebruikt mag worden en *model* zelf in het Nederlands.
- 6 Gebruik de meertalige ouder-app Kwieboek de essentie van je boodschap in één zin, zodat ouders goed geïnformeerd worden.

Thuis in Taal in het land

Thuis in Taal wint Kansrijke Groningers Bokaal

Op 15 november 2023 won de aanpak Thuis in Taal de Kansrijke Groningers Bokaal. Allan Varkevisser, leerkracht op Farmsumerborg en initiatiefnemer van Thuis in Taal in de gemeente Eemsdelta, nam de bokaal in ontvangst.

Allan Varkevisser houdt de bokaal hoog

Het programma Kansrijke Groningers bestaat sinds 2018 en heeft als doel dat alle 17.500 leerlingen uit de regio kansrijk starten op de arbeidsmarkt. In de gemeente Eemsdelta werken sinds 2023 drie basisscholen met Thuis in Taal. In het schooljaar 2024-2025 sluit zich nog een vierde school aan. De bokaal draagt bij aan de erkenning van het belang van samenwerken met ouders voor de taalontwikkeling van kinderen, ook als de arbeidsmarkt nog ver weg is.

De impact van Thuis in Taal

In opdracht van de Gelijke Kansen Alliantie voert het Kohnstamm Instituut in 2024 een impactmeting uit naar de opbrengst van de activiteiten binnen de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders.

Het doel van dit onderzoek is om te laten zien in welke mate verschillende onderdelen van de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders, zoals innovatiekringen, webinars, inspiratiefestival en professionalisering van trainers bijdragen aan een omslag in de visie op het samenwerken met ouders aan taal.

Het onderzoek bestaat uit gesprekken met leerkrachten en pedagogisch medewerkers, management en directie van (voor)scholen en beleidsadviseurs in vijf van de negentien gemeenten waarin met Thuis in Taal wordt gewerkt. Ook de bezoekers van het Inspiratiefestival

2024 zijn gevraagd naar hun ervaringen, evenals de trainers van Thuis in Taal, die worden benaderd om hun bevindingen te delen. Naar verwachting zal de rapportage eind 2024 klaar zijn.

KOHNSTAMM
INSTITUUT

Stichting
Lezen en
Schrijven

Gemeentelijke Gezins- aanpak Geletterdheid

Kinderen van ouders die moeite hebben met taal, lopen zelf een grotere kans taalproblemen te krijgen. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan waarbij taalproblemen van generatie op generatie worden doorgegeven. Om deze reden is tijdens het onderzoek naar het beter samenwerken met alle ouders Thuis in Taal ontstaan. De aanpak helpt professionals beter met alle ouders samen te werken in het belang van de taalontwikkeling van jonge kinderen.

Vanaf januari 2025 hebben gemeenten de regierol in de aanpak van laaggeletterdheid. Daaronder valt ook de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Deze gezinsaanpak is erop gericht de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken door ouders:

- bewust te maken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen, vooral wanneer kinderen nog heel jong zijn (0-6 jaar);
- handvatten te geven zodat ze de taalontwikkeling van hun kinderen beter kunnen stimuleren;
- uit te nodigen ook met hun eigen taalvaardigheid aan de slag te gaan, zodat ze met meer vaardigheid en zelfvertrouwen de rol van taalopvoeder kunnen innemen.

De stappen van Thuis in Taal dragen bij aan deze doelen. Verschillende gemeenten, waaronder de gemeente Tiel, zetten daarom Thuis in Taal in het hart van hun gezinsaanpak.

Gemeente
Rotterdam

Thuis in Taal in Rotterdam 2024 - 2028

Gemeente Rotterdam heeft in het kader van het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid een subsidie verleend aan Actief Ouderschap en Hogeschool Rotterdam ten behoeve van de doorontwikkeling en implementatie van de aanpak Thuis in Taal op Rotterdamse scholen in de periode 2024 - 2028.

In deze projectperiode wordt een overdraagbare integrale aanpak Thuis in Taal doorontwikkeld. De werkzame elementen uit 'Thuis in Taal op School' en 'Thuis in Taal naar Huis' zullen gecombineerd worden tot een 'schooleigen en duurzame werkwijze', passend bij de mogelijkheden van iedere school en de professionals die er werken. Met professionalisering in PLG's, Professionele Leergemeenschappen onder begeleiding van een procesbegeleider, en met co-coaching wordt dit ondersteund. Tijdens deze periode worden oudercoördinatoren in de school versterkt in hun rol om ook de interne aansturing van de integrale aanpak Thuis in Taal op zich te nemen. Het doel is dat dit bijdraagt aan uitvoering van ouderactiviteiten en de borging daarvan in beleid en praktijk. Voor de ureninzet is een tijdelijke tegemoetkoming beschikbaar voor de scholen.

*Wil je meer informatie
over de integrale aanpak
in Rotterdam?*

Neem dan contact op met de projectleider Thuis in Taal in Rotterdam, Linda Maan, via lindamaan@actiefouderschap.nl

Inspiratie voor ouder-kindactiviteiten

Vertellen of voorlezen

Wil je ouders versterken in hun rol en laten ervaren om met hun kind te praten? Wil je voortbouwen op het thema waar je mee bezig bent? En wil je niet teveel tijd kwijt zijn aan het verzinnen van een ouder-kindactiviteit? Denk dan ook eens aan ouder-kind-interactie terwijl jij voorleest!

Benodigheden

Prentenboeken met en zonder plaatjes

Vooraf

Houd rekening met de ouders in jouw groep. Welke taal spreken zij? Kunnen ze praten en lezen in het Nederlands? Hebben ze ervaring met vertellen of voorlezen? Stem je activiteit af op de ouders en kies een boek met of zonder tekst, waaruit je gaat vertellen of voorlezen. Nodig ouders op tijd uit en leg uit dat je een gezellig voorleesmoment organiseert voor kinderen en hun ouders.

Tip

Vertel ouders na afloop van je activiteit over de Voorlees-filmpjes op de website van de bibliotheek en deel de link. Gratis meer dan 100 filmpjes met prentenboeken in zes talen.

Start van de activiteit

Vraag ouders en kinderen zo te gaan zitten dat iedereen jou kan zien. Laat het boek zien en vraag het kind om met de ouder te bespreken wat er te zien is: wie staan er op de voorkant? Wat zijn ze aan het doen? Waar zou het verhaal over kunnen gaan? Heeft iemand het boek al eens gelezen misschien? Lijkt het je een leuk verhaal? Waarom?

Je modelt voor ouders hoe je omgaat met een boek.

Een voorbeeld?

Kijk naar Ninon!
(Wachtwoord: grdschp010)

Taal uitlokken

Vertel vervolgens het verhaal of lees het interactief voor. Stop halverwege en vraag ouders en kinderen met elkaar te bespreken hoe het zal aflopen. Geef het kind de regie. Dat kan door te zeggen: "Praat met mama of papa over wat je denkt dat er gaat gebeuren." Of lees het hele verhaal uit en vraag iets over het verhaal waar ouders en kinderen samen over in gesprek kunnen gaan. Zeg erbij dat alle antwoorden goed zijn en dat het heel stimulerend is voor kinderen als zij nadenken en praten. Doe voor hoe ouders hun kind kunnen aanmoedigen.

Herhalen

Hoe vaker je ouders en kinderen op deze manier interactie bij voorleesmomenten laat ervaren, hoe meer interactie er ontstaat. Herhaal deze activiteit een week later en kies voor een ander boek. Herhaal de procedure, maar stel een andere vraag. En misschien lukt het om de week daarna na afloop te vragen of het kind misschien een verhaaltje kan vertellen aan papa of mama. Je kunt deze activiteit bij ieder thema meerdere malen laten terugkomen.

Door deze activiteit regelmatig aan te bieden en steeds te *modelen* hoe je met een boek kunt omgaan, raken ouders en kinderen bekend met samen een boek bekijken, met lezen en met samen praten.

In deze activiteit komen vrijwel alle stappen van de aanpak Thuis in Taal terug. Gebruik de stappen om ervoor te zorgen dat alle ouders met hun kind kunnen meedoen, ook ouders met minder leeservaring. ■

Stel geen 'check-vraag' of goed/foutvraag.

BRONNEN

Voor ieder kind een stevig taalhuis - pagina 6 t/m 9

- ¹ Hart, B. & Risley, T.R., (2003). The early catastrophe: the 30 million word gap. *American Educator*, 27, 4-9
- ² Snow, P. (2021). SOLAR: The science of language and reading. *Child Language Teaching and Therapy*, 37(3), 222-233.
- ³ Van der Pluijm, M. (2024). *Voor ieder kind een stevig taalhuis. Samenwerken aan een taalrijke omgeving voor jonge kinderen* [openbare les]. Hogeschool Rotterdam
- ⁴ Bronfenbrenner, U. (Ed.) (2005). *Making human beings human: Bioecological perspectives on human development*. Sage.
- ⁵ Hogg, L. & Volman, M. (2020). A Synthesis of Funds of Identity Research: Purposes, Tools, Pedagogical Approaches and Outcomes. *Review of Educational Research*, 90(6), 862-895.
- ⁶ Esteban-Guitart, M. & Moll, L. C. (2014). Funds of Identity: A new concept based on the Funds of Knowledge approach. *Culture & Psychology*, 20(1), 31-48

Illustratie Taaldenkgesprekken - pagina 11

Damhuis, R. & Litjens, P. (2003). Mondelinge communicatie. Drie werkwijzen voor mondelinge taalontwikkeling. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

COLOFON

SAMENSTELLING, TEKST EN EINDREDACTIE:

Anne Bos, met bijdragen van Martine van der Pluijm en Nienke Dek

PRODUCTIE: Actief Ouderschap en Kenniscentrum Talentontwikkeling, Hogeschool Rotterdam

TEKSTCORRECTIE: Trichis content en creatie

VORMGEVING: studioBoven Grafisch ontwerp

FOTO'S: Mathilde Dusol Fotografie (p. 1, 4, 10, 12, 13, 15, 22, 23, 24, 28, 30, 32 onderaan, 33, 34), Hans Tak (p. 6, 7, 16, 21, 36).

ILLUSTRATIES: studioBoven Grafisch ontwerp (p. 7, 8, 11, 17, 18, 19, 20, 25, 29), De Betekenaar (Basis voor p. 18, 19), oorspronkelijk ontwerp Thuis in Taallogo: Meneer Vincent.

DRUKWERK: Flyeralarm (gedrukt op 100% kringlooppapier)

© Deze publicatie is een gezamenlijke uitgave van Hogeschool Rotterdam en Actief Ouderschap en is mogelijk gemaakt met de subsidie van de Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders.

Hogeschool Rotterdam, Museumpark 40, 3015 CX Rotterdam, 010 79 40 00 | Actief Ouderschap, Scheg 12, 3863 VD Nijkerk.

advertentie

Nog meer weten over de aanpak Thuis in Taal?

Lees dan het boek *Thuis in Taal* van Martine van der Pluijm

Samenwerken met *alle* ouders aan de taalontwikkeling van hun jonge kinderen. Inspiratie en tips uit de keuken van praktijk en onderzoek.

155 blz. met veel foto's gebonden uitgave met leeslintje | prijs € 34,50
ISBN 978 94 90139 339

Te koop in de boekhandel of gratis verzonden vanuit onze webwinkel:
www.tutti.nl

Websites

Thuis in Taal, Actief Ouderschap
www.aanpakthuisintaal.nl

Landelijke GKA Agenda Taal & Ouders, Gelijke Kansen Alliantie
www.gelijke-kansen.nl/actueel/landelijke-thema-agendas/taal-en-ouders

Kenniscentrum Talentontwikkeling, Hogeschool Rotterdam
www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/lectoren/talentontwikkeling/lectoren/martine-van-der-pluijm/

Deze tekst
maakte Kelly Verdonk
voor het Inspiratiefestival
Thuis in Taal 'Geef kinderen
het woord', dat op
27 maart 2024
plaatsvond.

Thuiskomen in taal

Aan alle talen die ik onderweg ben tegengekomen
bouw ik voort
Ik pak de stenen op
een voor een
en een voor een
en een voor een
en een voor een
en een voor allen
De zwaartekracht hangt aan mijn moedertaal
Aan mijn moeders taal
Aan mijn moeder
Aan haar verhaal
Aan haar cultuur
Aan haar geschiedenis, en haar gedachten
Aan haar taal
Aan haar woorden, die ze uitdraagt
met mij, aan haar hand

We dragen haar taal samen
We dragen haar taal samen uit
We komen samen in hetzelfde taalhuis thuis
We dragen haar
in onze eigen taal
in onze rugzak, als we naar school toegaan
Daar begint taalongelijkheid

Het maakt uit waar je wieg staat
waar kom je vandaan
en waar ga je naartoe
Hoe spreekt je vader, en hoe je moeder
Uiteindelijk doet de taal er niet eens toe
Het gaat erom hoe
Spreken jullie samen
Luisteren jullie vaak
Kun je thuiskomen in elkaars taal met je eigen verhaal
want taalongelijkheid bestaat

Het maakt uit waar je wieg staat
Hoe onze stem van generatie op generatie doorgaat
Hoe we het wel anders willen voor onze kinderen
maar we hetzelfde doen
Hoe we het wel proberen voor onze kinderen
maar soms gewoon niet weten hoe

Dit is hoe taalongelijkheid ontstaat
want taalongelijkheid bestaat

Dus wat als we het eens omdraaien?
Dat dit het kind in mij is dat nu spreekt
Dat ik het kind in mij ben dat nu praat
Dat ik nu praat
Dat ik praat
en jullie luisteren
Als ik het kind ben, dat jullie luisteren
zodat er ruimte om mij heen ontstaat

Om mezelf te ontwikkelen
Mee te doen in de maatschappij
Om mezelf te kunnen zijn
Te kunnen zeggen wat ik wil
Te kunnen roepen wat ik bedoel
Om te voelen wat ik voel
Om hier te staan
Samen hand in hand verder te gaan
Die ruimte heb ik nodig

Dus ik zou nu graag van jullie willen weten
Waar staan jullie in verhouding tot elkaar
Waar ben jij en waar is het kind in jou
Waarover praat je
en lopen jullie hand in hand
Welk taalhuis ga je binnen
Ga je samen of alleen
en als je het antwoord niet kunt vinden
ben je dan nieuwsgierig genoeg
om te kijken waar jouw verhaal begint?

Welke taal sprak jij toen je klein was?
Welke taal werd voor jou gesproken
Welke taal werd jij mee geboren
en wat is jouw moedertaal?
Welke kansen heeft het je gegeven
Welke kanten heb je erdoor gezien
Welke levenlessen bracht het je
Welke verhalen heeft het opgeroepen
Welke toestanden leverde het op
Welke huizen heeft het gebouwd
Welke huizen heeft het gebouwd
Welke stenen heeft het gemetseld
Welke ramen heeft het geopend
Welke deuren heeft het gesloten
Welke wegen heeft het platgelegd
Welke vloeren heeft het neergelegd
Welke schuren heeft het verbouwd
Welke isolatie heb je dichtgemetseld
Welke warmte heeft het vastgehouden
Welke kou zat er in je kleren
Welke drempels ben je overgelopen
Welk uitzicht had je door het raam
en hoe ging je 's-avonds naar bed
Had je zin in morgen
of was je blij dat het licht eindelijk weer uit kon
gaan?
Taalongelijkheid bestaat
Aan wie denk jij als je morgen opstaat?